

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

**KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O
FISKALIZACIJI U PROMETU GOTOVINOM**

Zagreb, studeni 2012.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O FISKALIZACIJI U PROMETU GOTOVINOM

I. TEMELJNE ODREDBE

Članak 1.

Ovim se Zakonom uređuje postupak fiskalizacije u prometu gotovinom, obveznici fiskalizacije, sadržaj računa za provedbu fiskalizacije, vođenje Evidencije obveznika fiskalizacije u prometu gotovinom, provedba postupka fiskalizacije, plaćanje između obveznika fiskalizacije gotovim novcem te nadzor nad provedbom ovoga Zakona.

Članak 2.

Pojedini pojmovi u smislu ovoga Zakona imaju sljedeće značenje:

1. Fiskalizacija u prometu gotovinom je skup mjera koju provode obveznici fiskalizacije, kako bi se omogućio efikasan nadzor ostvarenog prometa u gotovini.
2. Jedinostveni identifikator računa je alfanumerički zapis koji se programski generira iz određenog seta podataka.
3. Elementima računa smatraju se podaci: osobni identifikacijski broj (OIB) obveznika fiskalizacije, datum i vrijeme, broj računa, oznaka je li obveznik fiskalizacije u sustavu poreza na dodanu vrijednost, iznos računa razvrstan po poreznoj stopi (zbrojni iznos naknade i poreza, iznos oslobođenja), način plaćanja, osobni identifikacijski broj (OIB) operatera naplatnog uređaja i zaštitni kod izdavatelja.
4. Zaštitni kod izdavatelja obveznika fiskalizacije je alfanumerički zapis kojim se potvrđuje veza između obveznika fiskalizacije i izdanog računa.
5. Promet gotovinom je plaćanje za isporučena dobra ili obavljene usluge novčanicama ili kovanicama koje se smatraju platežnim sredstvom, karticama, čekom ili drugim sličnim načinima plaćanja, osim plaćanja na transakcijski račun kod banaka, ako ovim Zakonom nije uređeno drugačije.
6. Poslovni prostor je svaki zatvoreni ili otvoreni prostor, ali i svako pokretno mjesto (kombi i dostavna vozila) koje služi za obavljanje djelatnosti isporuke dobara te obavljanje usluga. Za potrebe provedbe fiskalizacije zasebnim poslovnim prostorom može se smatrati dio ili više dijelova jednog poslovnog prostora u kojima se obavlja različita djelatnost. Poslovnim prostorom smatra se i prostor kojeg obveznik fiskalizacije radi potrebe obavljanja djelatnosti koristi samo povremeno ili privremeno za potrebe održavanja sajмова, seminara ili provedbu sličnih djelatnosti. Za djelatnosti koje se obavljaju na terenu obveznik fiskalizacije samostalno određuje potrebu zasebnog vođenja pokretnog poslovnog prostora ovisno o prirodi posla.
7. Mali obveznici fiskalizacije jesu obveznici fiskalizacije za koje je propisan pojednostavljeni postupak fiskalizacije.

II. OBVEZNIK FISKALIZACIJE

Članak 3.

Obveznikom fiskalizacije smatra se:

1. fizička osoba obveznik poreza na dohodak po osnovi samostalne djelatnosti iz članka 18. Zakona o porezu na dohodak, te
2. pravna i fizička osoba koja se smatra obveznikom poreza na dobit prema članku 2. Zakona o porezu na dobit

za sve djelatnosti za koje je, prema odredbama posebnih propisa, obveznik izdavanja računa za isporuku dobra ili obavljene usluge.

Članak 4.

Malim obveznikom fiskalizacije smatra se obveznik fiskalizacije iz članka 3. točke 1. ovoga Zakona, kojemu se dohodak i porez na dohodak utvrđuje u paušalnom iznosu prema Zakonu o porezu na dohodak i Pravilniku o paušalnom oporezivanju samostalnih djelatnosti.

Članak 5.

Iznimno od članka 3. ovoga Zakona, obveznikom fiskalizacije ne smatra se porezni obveznik za ostvarene promete u slijedećim djelatnostima:

1. prodaja karata ili žetona u putničkom prometu,
2. naplata cestarine,
3. punjenje naftnim derivatima aviona na avioservisima,
4. prodaja vlastitih poljoprivrednih proizvoda na tržnicama i otvorenim prostorima,
5. prodaja proizvoda i/ili usluga u poštanskom prometu,
6. zaprimanje uplata za sudjelovanje u igrama na sreću i zabavnim igrama,
7. prodaja robe ili usluga putem prodajnih automata,
8. pružanje bankovnih usluga i usluga osiguranja,
9. vođenja središnjeg depozitorija nematerijaliziranih vrijednosnih papira i središnjeg registra financijskih instrumenata,
10. ostvareni prometi evidentirani preko mjernih instrumenata (električna energija, plin, voda, javne komunikacijske usluge i slično), od energetskih, komunalnih, elektroničkih komunikacija i drugih pravnih osoba te
11. provođenja zdravstvene zaštite (sudjelovanje u troškovima zdravstvene zaštite do pune cijene zdravstvene usluge, kod izabranog doktora primarne zdravstvene zaštite i izdavanja lijekova na recept).

Članak 6.

Polazeći od specifičnosti obavljanja određene djelatnosti, Vlada Republike Hrvatske može na prijedlog ministra financija donijeti odluku o oslobođenju određene djelatnosti od propisane obveze fiskalizacije u prometu gotovinom.

Članak 7.

Ako obveznik fiskalizacije ostvaruje promet od različitih djelatnosti, izuzeti je od obveze fiskalizacije samo za djelatnosti taksativno propisane člankom 5. ovoga Zakona te za djelatnosti oslobođene od obveze fiskalizacije na temelju odluke iz članka 6. ovoga Zakona.

Članak 8.

(1) Obveznici fiskalizacije dužni su provoditi postupak fiskalizacije u prometu gotovinom.

(2) Obveznici fiskalizacije dužni su prije početka izdavanja računa za promet u gotovini izvršiti sve radnje propisane ovim Zakonom za provedbu postupka fiskalizacije izdavanja računa.

III. SADRŽAJ RAČUNA

Članak 9.

(1) Za potrebe provedbe postupka fiskalizacije račun, osim podataka propisanih posebnim propisima, mora sadržavati ove podatke:

1. vrijeme izdavanja računa (sat i minuta),
2. oznaku operatera (osobe) na naplatnom uređaju,
3. oznaku načina plaćanja računa – novčanice, kartica, ček, transakcijski račun, ostalo,
4. Jedinstveni identifikator računa i
5. zaštitni kod izdavatelja obveznika fiskalizacije.

(2) Obveznici fiskalizacije iz članka 3. ovoga Zakona, dužni su na računu iskazati sve podatke propisane stavkom 1. ovoga članka bez obzira na način na koji se obavlja naplata računa.

(3) Iznimno od stavka 2. ovoga članka, obveznici fiskalizacije koji ostvareni promet naplaćuju sredstvom koje se ne smatra gotovinom prema članku 2. točki 5. ovoga Zakona, nisu dužni iskazati podatke iz stavka 1. točaka 4. i 5. ovoga članka.

(4) Kopije izdanih računa obveznik fiskalizacije dužan je čuvati u skladu s odredbama Općeg poreznog zakona te posebnih propisa.

Članak 10.

(1) Oznaku operatera na naplatnom uređaju, kao oznaku osobe koja je izvršila naplatu iz članka 9. stavka 1. točke 2. ovoga Zakona, obveznik fiskalizacije dužan je povezati s osobnim identifikacijskim brojem te osobe. Osobni identifikacijski broj (OIB) operatera naplatnog uređaja, dostavlja se Ministarstvu financija, Poreznoj upravi kao element računa, kod provedbe postupka fiskalizacije izdavanja računa.

(2) Iznimno od stavka 1. ovoga članka, kao osobni identifikacijski broj (OIB) operatera može se dostaviti osobni identifikacijski broj (OIB) obveznika fiskalizacije ako se radi o djelatnostima fizičkih osoba, o izdavanju računa putem samo-naplatnih uređaja te u ostalim sličnim slučajevima.

Članak 11.

(1) Broj računa, koji je prema odredbama posebnih propisa sastavni dio računa, obveznici fiskalizacije iz članka 3. ovoga Zakona, kod provedbe postupka fiskalizacije iskazuju u polju broj računa u tri dijela:

1. numerički broj računa,
2. oznaka poslovnog prostora i
3. broj naplatnog uređaja.

(2) Numerički broj računa iz stavka 1. točke 1. ovoga članka, mora slijediti neprekinuti numerički redoslijed, bez praznina, po svakom poslovnom prostoru ili po naplatnom uređaju u poslovnom prostoru. Pravila slijednosti numeričkih brojeva računa, popis poslovnih prostora te dodijeljene oznake poslovnih prostora obveznik fiskalizacije propisuje internim aktom, koji predočuje za potrebe poreznog nadzora.

(3) Neprekinuti numerički redoslijed svake kalendarske godine kreće od broja 1 do broja n, po svakom poslovnom prostoru, odnosno po naplatnom uređaju u poslovnom prostoru.

IV. EVIDENCIJA OBVEZNIKA FISKALIZACIJE U PROMETU GOTOVINOM

Članak 12.

(1) Obveznik fiskalizacije dužan je radi provedbe postupka fiskalizacije izdavanja računa od Financijske agencije nabaviti digitalni certifikat koji se u postupku fiskalizacije koristi za elektroničko potpisivanje elemenata računa te za identifikaciju obveznika fiskalizacije prilikom elektroničke razmjene podataka.

(2) Ministar financija propisat će pravilnikom upute za obveznike fiskalizacije o postupcima pribavljanja odgovarajućih certifikata.

Članak 13.

Financijska agencija vodi Evidenciju obveznika fiskalizacije, a prema podacima o preuzetim digitalnim certifikatima za postupak fiskalizacije.

Članak 14.

Evidencija iz članka 13. ovoga Zakona sadrži osobni identifikacijski broj (OIB), ime i prezime/naziv obveznika fiskalizacije, broj izdanih digitalnih certifikata i vrijeme važenja izdanih certifikata.

V. POSTUPAK FISKALIZACIJE IZDAVANJA RAČUNA

Članak 15.

(1) Radi provedbe postupka fiskalizacije izdavanja računa, kada se izdaju računi koji se naplaćuju u gotovini obveznik fiskalizacije dužan je izdavati račune koji sadrže Jedinostveni identifikator računa.

(2) Radi provedbe postupka fiskalizacije izdavanja računa obveznik fiskalizacije, iz stavka 1. ovoga članka, dužan je dostaviti podatke o svim poslovnim prostorima u kojima se obavlja djelatnost.

Članak 16.

(1) Obveznik fiskalizacije radi provedbe postupka fiskalizacije izdavanja računa prema članku 15. ovoga Zakona dužan je izdavati račune putem elektroničkih naplatnih uređaja.

(2) Elektronički naplatni uređaji iz stavka 1. ovoga članka, moraju omogućiti korištenje programske podrške za elektroničko potpisivanje elemenata računa te omogućiti vezu (Internet) za elektroničku razmjenu podataka s Ministarstvom financija, Poreznom upravom.

Izdavanje računa koji sadrži Jedinostveni identifikator računa

Članak 17.

(1) Obveznik fiskalizacije prilikom izdavanja svakog računa za promet u gotovini, elektronički potpisuje elemente računa te ih dostavlja Ministarstvu financija, Poreznoj upravi putem uspostavljene elektroničke veze. Ministar financija propisat će pravilnikom oblik i strukturu poruka s obveznim elementima računa.

(2) Ministarstvo financija, Porezna uprava provjerava jesu li dostavljeni svi propisani elementi računa te jesu li potpisani ispravnim digitalnim certifikatom.

(3) Ako su kumulativno ispunjeni uvjeti iz stavka 2. ovoga članka, Ministarstvo financija, Porezna uprava elementima računa, iz članka 2. točke 3. ovoga Zakona, određuje Jedinostveni identifikator računa te isti vraća obvezniku fiskalizacije putem uspostavljene elektroničke veze. Kao kratica za Jedinostveni identifikator računa koristi se oznaka JIR. Ministar financija propisat će pravilnikom duljinu i tip zapisa za Jedinostveni identifikator računa.

(4) Ako na temelju uvjeta iz stavka 3. ovoga članka, Ministarstvo financija, Porezna uprava ne može odrediti Jedinostveni identifikator računa, vraća obvezniku fiskalizacije poruku o odbijanju određivanja Jedinostvenog identifikatora računa putem uspostavljene elektroničke veze.

(5) Ministar financija propisat će pravilnikom, za potrebe provedbe postupka fiskalizacije izdavanja računa, protokole i sigurnosne mehanizme za razmjenu poruka, model primjene kod kojeg se koristi centralni informacijski sustav obveznika fiskalizacije za slanje i potpisivanje elektroničkih poruka, model primjene u kojem se slanje i potpisivanje poruka obavlja pojedinačno na elektroničkim naplatnim uređajima, standardne poruke o greškama kao i protokole o postupanju u slučaju grešaka.

Članak 18.

U slučajevima iz članka 17. stavka 1. ovoga Zakona, jedinstveni identifikator računa te zaštitni kod izdavatelja obveznika fiskalizacije, uz ostale obvezne podatke propisane člankom 9. ovoga Zakona, ispisuju se na računu za promet u gotovini, prilikom ispisa računa iz elektroničkog naplatnog uređaja. Ministar financija propisat će pravilnikom načine generiranja, duljinu i tip zapisa za zaštitni kod izdavatelja računa.

Dostavljanje podataka o poslovnim prostorima

Članak 19.

(1) Obveznik fiskalizacije iz članka 15. stavka 2. ovoga Zakona, dužan je Ministarstvu financija, Poreznoj upravi dostaviti podatke o svim poslovnim prostorima u kojima se obavlja djelatnost.

(2) Za potrebe provedbe postupka fiskalizacije izdavanja računa, podatak o poslovnim prostorima iz stavka 1. ovoga članka mora sadržavati ove podatke:

1. OIB,
2. oznaku poslovnog prostora,
3. adresu poslovnog prostora,
4. tip poslovnog prostora,
5. radno vrijeme i radne dane te
6. datum početka primjene važenja podataka koji se dostavljaju.

(3) Oznaka poslovnog prostora iz stavka 2. točke 2. ovoga članka, mora biti označena na isti način kao što će se navoditi na samom računu u dijelu broja računa – oznaka poslovnog prostora, propisanog u članku 11. stavku 1. točki 2. ovoga Zakona.

(4) Kao tip poslovnog prostora, iz stavka 2. točke 4. ovoga članka, navodit će se način poslovanja (vrsta djelatnosti, Internet trgovina, pokretna trgovina i slično) u svim slučajevima kada nije moguće naznačiti adresu poslovnog prostora.

(5) Podatke iz stavka 2. ovoga članka, obveznik fiskalizacije dostavlja po pojedinom poslovnom prostoru. Podaci se potpisuju ispravnim digitalnim certifikatom te dostavljaju putem uspostavljene elektroničke veze s početkom obveze fiskalizacije, a prije početka dostave računa za promet u gotovini.

(6) Ministarstvo financija, Porezna uprava provjerava jesu li dostavljeni svi propisani podaci te jesu li potpisani ispravnim digitalnim certifikatom, te ako su kumulativno ispunjeni uvjeti vraća potvrdu o zaprimljenosti.

(7) Ako na temelju uvjeta iz stavka 6. ovoga članka, Ministarstvo financija, Porezna uprava ne može zaprimiti podatke o poslovnim prostorima, vraća obvezniku fiskalizacije poruku o odbitku zaprimanja podataka putem uspostavljene elektroničke veze.

(8) Ako se promjene podaci sadržani u stavku 2. ovoga članka po pojedinom poslovnom prostoru, a osobito ako se u nekom poslovnom prostoru djelatnost prestane obavljati ili obveznik fiskalizacije počinje obavljati djelatnost u novom poslovnom prostoru, obveznik fiskalizacije dužan je prije početka primjene promijenjenih podataka dostaviti podatke o promjenama na način propisan stavkom 5. ovoga članka.

(9) Ministar financija propisat će pravilnikom oblik i strukturu poruka za podatke o poslovnim prostorima.

(10) Ministar financija propisat će pravilnikom, za potrebe dostave podataka o poslovnim prostorima, protokole i sigurnosne mehanizme za razmjenu poruka, model primjene kod kojeg se koristi centralni informacijski sustav obveznika fiskalizacije za slanje i potpisivanje elektroničkih poruka, model primjene u kojem se slanje i potpisivanje poruka obavlja pojedinačno na elektroničkim naplatnim uređajima, standardne poruke o greškama kao i protokole o postupanju u slučaju grešaka.

Fiskalizacija u prometu gotovinom malih obveznika fiskalizacije

Članak 20.

(1) Iznimno od odredbe članka 15. i 16. ovoga Zakona, mali obveznici fiskalizacije iz članka 4. ovoga Zakona, dužni su izdati račun koji mora biti uvezan u posebnu knjigu računa.

(2) Uvezanu knjigu računa prije početka upotrebe ovjerava Ministarstvo financija, Porezna uprava.

(3) Mali obveznici fiskalizacije provode postupak fiskalizacije izdavanjem računa na način propisan stavcima 1. i 2. ovoga članka, ne primjenjujući postupke fiskalizacije izdavanja računa propisane člancima 17., 18. i 19. ovoga Zakona.

(4) Ministar financija propisat će pravilnikom sadržaj te postupak ovjere uvezane knjige računa.

VI. POSEBNE ODREDBE

Nemogućnost izdavanja računa koji sadrži Jedinstveni identifikator računa

Članak 21.

(1) Iznimno od članka 15. stavka 1. ovoga Zakona, u slučaju prekida uspostavljene veze iz članka 17. stavka 1. ovoga Zakona, obveznik fiskalizacije izdaje račune sa sadržajem propisanim člankom 9. ovoga Zakona, bez podataka o Jedinstvenom identifikatoru računa.

(2) Obveznik fiskalizacije dužan je u roku od dva dana, računajući od dana u kojem je došlo do prekida veze, uspostaviti elektroničku vezu te dostaviti sve izdane račune iz stavka 1. ovoga članka.

(3) Ministarstvo financija, Porezna uprava će svim dostavljenim računima iz stavka 2. ovoga članka, odrediti Jedinstveni identifikator računa te ga dostaviti obvezniku fiskalizacije kao potvrdu o zaprimljenosti naknadno dostavljenih računa.

Prestanak rada elektroničkog naplatnog uređaja prilagođenog za provedbu fiskalizacije

Članak 22.

(1) Ako dođe do potpunog prestanka rada elektroničkog naplatnog uređaja iz članka 16. ovoga Zakona, obveznik fiskalizacije izdaje račune prema postupku propisanom člankom 20. ovoga Zakona za male obveznike fiskalizacije.

(2) U slučaju iz stavka 1. ovoga članka, obveznik fiskalizacije obvezan je u roku od dva dana, računajući od dana u kojem je došlo do potpunog prestanka rada naplatnog uređaja uspostaviti rad naplatnog uređaja na način propisan člankom 16. ovoga Zakona.

(3) U roku iz stavka 2. ovoga članka obveznik fiskalizacije dužan je Ministarstvu financija, Poreznoj upravi dostaviti sve izdane račune, putem uspostavljene elektroničke veze.

(4) Ministarstvo financija, Porezna uprava će svim dostavljenim računima iz stavka 3. ovoga članka, odrediti Jedinstveni identifikator računa te ga dostaviti obvezniku fiskalizacije kao potvrdu o zaprimljenosti naknadno dostavljenih računa.

(5) Obveznik fiskalizacije dužan je na kopijama ispostavljenih računa iz članka 20. stavka 1. ovoga Zakona, dopisati podatak o dobivenom Jedininstvenom identifikatoru računa odmah po zaprimanju.

Provedba postupka fiskalizacije na područjima na kojima nije moguće uspostaviti vezu za razmjenu podataka

Članak 23.

(1) Ako obveznik fiskalizacije obavlja djelatnost ili dio djelatnosti u poslovnom prostoru koji se nalazi na području na kojem nije moguće uspostaviti vezu za razmjenu podataka s Ministarstvom financija, Poreznom upravom, obveznik fiskalizacije za taj dio djelatnosti postupak fiskalizacije izdavanja računa provodit će na način propisan člankom 20. ovoga Zakona za male obveznike djelatnosti, sve dok se ne ostvari mogućnost veze.

(2) Nemogućnost uspostave veze za razmjenu podataka obveznik fiskalizacije dokazuje potvrdom Hrvatske agencije za poštu i elektroničke komunikacije (u daljnjem tekstu HAKOM), s rokom važenja od godine dana.

(3) Ministar financija propisat će pravilnikom obveze obveznika fiskalizacije te postupak dokazivanja u slučajevima nemogućnosti uspostave veze za razmjenu podataka.

Članak 24.

Sve obveze propisane odredbama ovoga Zakona za izdavanje računa (sadržaj računa, broj računa) na odgovarajući način primjenjuju se i kod izdavanja računa za storniranje računa odnosno kod računa u kojima se iskazuje djelomični ili cjeloviti povrat robe ili usluga. Ako se po storniranju računa izvršava povrat plaćenih iznosa u gotovom novcu, moguće je provesti postupak fiskalizacije i po računima s iskazanim negativnim predznakom.

Obavijest o računu

Članak 25.

(1) Obveznik fiskalizacije dužan je u poslovnom prostoru (zatvorenom) na svakom elektroničkom naplatnom uređaju ili drugom vidnom mjestu istaknuti obavijest o obvezi izdavanja računa te obvezi kupca da preuzme i zadrži izdani račun.

(2) Ministar financija propisat će pravilnikom izgled i sadržaj obavijesti iz stavka 1. ovoga članka.

Članak 26.

(1) Kupac te svaki primatelj računa dužan je zadržati izdani račun nakon izlaska iz poslovnog prostora.

(2) Kupac je dužan na zahtjev ovlaštene osobe, službenika Porezne uprave pokazati izdani račun.

Provjera računa

Članak 27.

(1) Kupci te svi primatelji računa, za koje je izvršen postupak fiskalizacije, mogu provjeriti je li njihov račun prijavljen Ministarstvu financija, Poreznoj upravi u roku 30 dana od dana izdavanja računa.

(2) Provjera se obavlja slanjem SMS poruke ili upitom na web servis dostupan na Internet stranici Porezne uprave.

(3) Račune malih obveznika fiskalizacije, račune izdane u slučajevima iz članka 22. ovoga Zakona te račune iz stavka 1. ovoga članka, kupci, odnosno primatelji računa mogu radi provjere dostaviti nadležnoj ispostavi Porezne uprave predajom službeniku ili dostavom u za to predviđene sandučiće u ispostavama Porezne uprave.

(4) Ministar financija propisat će pravilnikom upute o načinima provjere izdanih računa putem servisa Porezne uprave slanjem SMS poruke ili upitom na web servis.

VII. PLAĆANJA IZMEĐU OBVEZNIKA FISKALIZACIJE GOTOVIM NOVCEM

Članak 28.

(1) Ovim člankom uređuje se plaćanje između obveznika fiskalizacije gotovim novcem.

(2) Gotov novac, u smislu ovoga članka, jesu novčanice kune i kovani novac kune i lipe. Plaćanje gotovim novcem jest izravna predaja gotovog novca između sudionika u plaćanju, uplata gotovog novca na račun i isplata gotovog novca s računa.

(3) Obveznik fiskalizacije može plaćati gotovim novcem drugom obvezniku fiskalizacije, ako drugačije nije propisano posebnim poreznim propisom:

- za nabavu proizvoda i usluga do iznosa od 5.000,00 kuna po jednom računu,
- za potrebe opskrbe ovlaštenih mjenjača gotovim novcem,
- za namjene na temelju posebne odluke ministra financija.

Obveznik fiskalizacije može plaćati gotovim novcem građanima, osim za namjene koje se, prema propisima koji uređuju porez na dohodak, plaćaju putem računa građanina. Svaku isplatu gotovog novca građanima, obveznik fiskalizacije je dužan evidentirati prema posebnim propisima prema kojima vodi poslovne knjige.

(4) Obveznik fiskalizacije je dužan gotov novac, iznad visine određenog blagajničkog maksimuma temeljem članka 29. ovoga Zakona, primljen tijekom dana po bilo kojoj osnovi uplatiti na svoj račun otvoren kod banke istog dana, a najkasnije idućeg radnog dana.

(5) Obveznik fiskalizacije, koji na računima u banci ima evidentirane neizvršene obveze za plaćanje, čiji je redoslijed plaćanja propisan posebnim propisima, ne može plaćati gotovim novcem i/ili zadržati gotov novac u blagajni.

(6) Obveznik fiskalizacije iz stavka 5. ovoga članka dužan je primljeni gotov novac uplatiti na svoj račun za redovno poslovanje u banci odmah, a najkasnije idući radni dan.

Članak 29.

(1) Obveznik fiskalizacije, osim onoga iz članka 28. stavka 6. ovoga Zakona, može zadržati gotov novac u blagajni na kraju radnog dana do visine blagajničkog maksimuma. Visinu blagajničkog maksimuma određuje obveznik fiskalizacije samostalno internim aktom, sukladno potrebama i uvjetima sigurnosti, a najviše do iznosa iz stavka 2. ovoga članka.

(2) Mjerila za određivanje iznosa do kojeg može glasiti blagajnički maksimum obveznika fiskalizacije je veličina obveznika fiskalizacije sukladno odredbama Zakona o poticanju razvoja malog gospodarstva. Temeljem toga kriterija obveznik fiskalizacije može odrediti blagajnički maksimum najviše u iznosu od:

- mikro subjekt i fizičke osobe 10.000,00 kuna,
- mali subjekt 30.000,00 kuna,
- srednji subjekt 50.000,00 kuna.

(3) Blagajnički maksimum određuje se za obveznike fiskalizacije kao cjelinu, a u okviru toga iznosa obveznik fiskalizacije može odrediti blagajnički maksimum svojim organizacijskim dijelovima.

(4) Obveznici fiskalizacije koji prelaze mjerila koja određuju malo gospodarstvo prema Zakonu o poticanju razvoja malog gospodarstva, mogu odrediti blagajnički maksimum u iznosu od 100.000,00 kuna.

(5) Iznimno od stavka 4. ovoga članka, obveznik fiskalizacije može propisati blagajnički maksimum po pojedinom poslovnom prostoru, ali najviše do visine od 15.000,00 kuna.

(6) Obveznik fiskalizacije koji obavlja mjenjačke poslove, neovisno od odredbi stavaka 2. i 3. ovoga članka, može utvrditi blagajnički maksimum u iznosu do 100.000,00 kuna.

VIII. NADZOR

Članak 30.

(1) Nadzor nad provedbom ovoga Zakona i propisa donesenih na temelju ovoga Zakona obavlja Ministarstvo financija, Porezna uprava.

(2) Ako se u tijeku nadzora utvrdi da obveznik fiskalizacije ne provodi postupak fiskalizacije na način opisan u članku 8., članku 16., članku 17. stavku 1. i članku 20. ovoga Zakona Ministarstvo financija, Porezna uprava može rješenjem zabraniti poreznom obvezniku daljnji rad do uklanjanja razloga radi kojih je zabrana izrečena.

(3) Žalba izjavljena protiv rješenja iz stavka 2. ovoga članka ne zadržava izvršenje rješenja.

(4) Zabrana obavljanja djelatnosti iz članka 2. ovoga članka izvršava se pečaćenjem poslovnih prostorija.

IX. POSTUPOVNE ODREDBE

Članak 31.

Za sva pitanja koja nisu uređena odredbama ovoga Zakona, primjenjuju se odredbe Općeg poreznog zakona.

Članak 32.

Prekršajni postupak zbog povreda odredaba ovoga Zakona u prvom stupnju provodi nadležno prekršajno tijelo Ministarstva financija, Porezne uprave.

Članak 33.

Po postupcima iz ovoga Zakona ne plaćaju se upravne pristojbe.

X. NOVČANE KAZNE ZA POREZNE PREKRŠAJE

Članak 34.

(1) Novčanom kaznom od 10.000,00 do 500.000,00 kuna kaznit će se obveznik fiskalizacije ako:

1. izdaje račune koji ne sadrže sve Zakonom propisane podatke (članak 9. stavci 1. i 2., članak 15. stavak 1.)
2. ne dostavi podatak o poslovnim prostorima (članak 15. stavak 2. i članak 19. stavak 1.)
3. dostavi podatak o poslovnim prostorima bez svih Zakonom propisanih podataka (članak 19. stavka 2.)
4. ne dokaže nemogućnost uspostave veze za razmjenu podataka potvrdom HAKOM-a (članak 23. stavak 2.)
5. ako plaća gotovim novcem suprotno odredbi članka 28. stavka 3. ovoga Zakona
6. ako iznos primljene gotovine ne položi na račun prema odredbama članka 28. stavci 4., 5. i 6. ovoga Zakona.

(2) Za prekršaje iz stavka 1. ovoga članka novčanom kaznom od 1.000,00 do 50.000,00 kuna kaznit će se odgovorna osoba u pravnoj osobi, obvezniku fiskalizacije.

Članak 35.

(1) Novčanom kaznom od 5.000,00 do 500.000,00 kuna kaznit će se obveznik fiskalizacije ako:

1. za potrebe dostave elemenata računa ne poveže oznaku operatera i OIB operatera na naplatnom uređaju te ne dostavi OIB operatera Ministarstvu financija, Poreznoj upravi (članak 10.)
2. ne osigura izdavanje brojeva računa na način propisan odredbama ovoga Zakona (članak 11.)
3. radi provedbe postupka fiskalizacije izdavanja računa od Financijske agencije ne nabavi digitalni certifikat (članak 12.)
4. u roku od dva dana, računajući od dana u kojem je došlo do prekida veze, ne uspostavi elektroničku vezu te ne dostavi sve izdane račune (članak 21. stavak 2.)
5. u roku od dva dana, računajući od dana u kojem je došlo do potpunog prestanka rada naplatnog uređaja ne uspostavi rad naplatnog uređaja te ne dostavi izdane račune (članak 22. stavci 2. i 3.)

6. na kopijama ispostavljenih računa iz članka 20. stavka 1. ovoga Zakona, ne dopiše ili ne dopiše pravovremeno podatak o dobivenom Jedinostvenom identifikatoru računa (članak 22. stavak 5.)

7. kod izvršavanja storna računa ne postupa sukladno odredbama za izdavanje računa (članak 24.)

8. u poslovnom prostoru na svakom naplatnom uređaju ili drugom vidnom mjestu ne istakne obavijest o obvezi izdavanja računa te obvezi kupca da preuzme i zadrži izdani račun (članak 25.).

(2) Za prekršaje iz stavka 1. ovoga članka novčanom kaznom od 1.000,00 do 40.000,00 kuna kaznit će se odgovorna osoba u pravnoj osobi, obvezniku fiskalizacije.

Članak 36.

Novčanom kaznom od 200,00 do 2.000,00 kuna kaznit će se kupac te svaki primatelj računa koji ne zadrži izdani račun nakon izlaska iz poslovnog prostora ili ga ne pokaže na zahtjev službene osobe (članak 26.).

XI. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 37.

(1) Od 1. siječnja 2013. godine obveza fiskalizacije propisuje se za obveznike fiskalizacije i to za velike i srednje poduzetnike prema odredbama Zakona o računovodstvu bez obzira na djelatnost koju obavljaju, te za obveznike fiskalizacije koji, kao jednu od djelatnosti, obavljaju djelatnost Pružanja smještaja, te pripreme i usluživanja hrane (Oznaka I područja NKD 2007.).

(2) Od 1. travnja 2013. godine obveza fiskalizacije propisuje se za obveznike fiskalizacije, koji nisu obuhvaćeni stavkom 1. ovoga članka, i to obveznike fiskalizacije koji, kao jednu od djelatnosti, obavljaju djelatnost Trgovine na veliko i na malo, popravak motornih vozila i motocikla (Oznaka G područja NKD 2007.) te obveznike koji obavljaju djelatnost slobodnih zanimanja iz članka 18. stavka 2. Zakona o porezu na dohodak.

(3) Od 1. srpnja 2013. godine obveza fiskalizacije propisuje se za sve obveznike fiskalizacije.

(4) Ministar financija propisat će pravilnikom način testiranja sustava elektroničkih naplatnih uređaja koje mogu provesti obveznici fiskalizacije prije početka obveze fiskalizacije.

Ovlasti ministra

Članak 38.

Ovlašćuje se ministar financija da u roku mjesec dana od dana stupanja na snagu ove odredbe pravilnikom propiše:

1. upute za obveznike fiskalizacije o postupcima pribavljanja odgovarajućih certifikata iz članka 12. stavka 2. ovoga Zakona,
2. duljinu i tip zapisa za Jedinstveni identifikator računa (JIR) koji će Porezna uprava dostavljati kao potvrdu o uredno zaprimljenim elementima računa iz članka 17. stavka 3. ovoga Zakona,

3. oblik i strukturu poruka s obveznim elementima računa iz članka 17. stavka 1. ovoga Zakona,
4. načine generiranja, duljinu i tip zapisa za zaštitni kod izdavatelja računa kojim se potvrđuje veza između obveznika fiskalizacije i izdanog računa iz članka 18. ovoga Zakona,
5. oblik i strukturu poruka za podatak o poslovnim prostorima iz članka 19. ovoga Zakona,
6. protokole i sigurnosne mehanizme za razmjenu poruka, model primjene kod kojeg se koristi centralni informacijski sustav obveznika fiskalizacije za slanje i potpisivanje elektroničkih poruka, model primjene u kojem se slanje i potpisivanje poruka obavlja pojedinačno na elektroničkim naplatnim uređajima, standardne poruke o greškama, protokole o postupanju u slučaju grešaka iz članka 17. stavka 5. i članka 19. stavka 10. ovoga Zakona,
7. sadržaj te postupak ovjere uvezane knjige računa iz članka 20. stavka 4. ovoga Zakona,
8. obveze obveznika fiskalizacije te postupak dokazivanja u slučajevima nemogućnosti uspostave veze za razmjenu podataka iz članka 23. stavka 3. ovoga Zakona,
9. izgled i sadržaj obavijesti o obvezi izdavanja računa te obvezi kupca da preuzme i zadrži izdani račun iz članka 25. stavka 2. ovoga Zakona,
10. upute o načinima provjera izdanih računa putem servisa Porezne uprave (sms, web) iz članka 27. stavka 4. ovoga Zakona te
11. način testiranja sustava elektroničkih naplatnih uređaja koje mogu provesti obveznici fiskalizacije prije početka obveze fiskalizacije iz članka 37. stavka 4. ovoga Zakona.

Članak 39.

Ovaj Zakon stupa na snagu 1. siječnja 2013. godine, osim članka 25., članka 26. i članka 35. stavka 1. točke 8. koji stupaju na snagu 1. srpnja 2013. godine te članka 23. stavka 2. i članka 38. ovoga Zakona, koji stupaju na snagu osmoga dana od dana objave ovoga Zakona u Narodnim novinama.

I. RAZLOZI ZBOG KOJIH SE ZAKON DONOSI

Problem svih suvremenih zemalja očituje se u stalnoj borbi i naporima da se raznim mjerama podigne razina svijesti o potrebi plaćanja poreza. Sigurnom i stalnom naplatom poreza omogućava se ravnomjerno punjenje proračuna, koji tada kroz financiranje javnih troškova omogućuje normalno funkcioniranje cijelog državnog aparata.

Sve zemlje bilježe određenu stopu sive ekonomije koja predstavlja veliki problem razvoja gospodarstva, ali i funkcioniranja državnog aparata. Izuzetak u tome nije ni gospodarstvo Republike Hrvatske. Razina poreznog morala, odnosno razina financijske discipline, danas u Republici Hrvatskoj nije na zadovoljavajućoj razini. U prilog navedenom govore i podaci iz međunarodnog istraživanja Europska studija vrijednosti (European Values Survey), 2008., koje je provedeno u 47 europskih zemalja. Predmet istraživanja predstavljalo je preispitivanje kulture plaćanja poreznih obveza te mjerenje čimbenika koji utječu na visinu porezne utaje (povjerenje u institucije, raširenost poštenja, kvaliteta života i ostalo). Rezultati istraživanja pokazali su da Republika Hrvatska, zajedno sa zemljama regije, zauzima vrlo nisko mjesto u statistici urednih poreznih platiša što opet ukazuje na visoku razinu porezne utaje. Nadalje, istraživanja pokazuju da čimbenici koji dovode do utaje poreza jesu stajališta poreznih obveznika o pravednosti i složenosti poreznih propisa, o državi i uslugama koje država nudi, visini kazna za porezne prekršitelje ali i možda najvažnije o lakoći porezne utaje.

Dijelove predmetne analize moguće je primijeniti i na raspoložive podatke o ostvarenim prometima poduzetnika koji posluju u Republici Hrvatskoj. Prema analizi iskazanih prihoda, odnosno primitaka u poslovanju poduzetnika zamjetno je da se glavina prometa ostvaruje poslovanjem preko računa. Detaljna analiza određenog broja poreznih obveznika, s različitih područja, ukazala je da učešće prometa u gotovini kod tih poreznih obveznika ne prelazi iznose od 15% ukupno ostvarenog prometa. Zanimljivi su i podaci o djelatnostima u kojima se uopće i bilježi promet u gotovini. Tako promet u gotovini bilježe uglavnom sljedeće djelatnosti: ugostiteljstvo te s njime povezane djelatnosti, trgovina na malo te neke od uslužnih djelatnosti. Prema statističkim izvješćima o obrađenim godišnjim prijavama poreza na dohodak od obrta i slobodnih zanimanja, djelatnosti u kojima se ostvaruju prometi u gotovini, upućuju na vrlo nisku razinu obavljanja djelatnosti.

Tako primjerice, iz godišnjih prijava poreza na dohodak fizičkih osoba koje obavljaju djelatnost ugostiteljstva (restorani, barovi i ostalo) na bazi podnijetih prijava za 2010. godinu proizlazi da je prosječno ostvareni dnevni promet (365 dana) iznosio oko 620,00 kuna iz čega proizlazi prosječno ostvareni dnevni dohodak od 100,00 kuna. Uz navedene podatke, važno je i napomenuti da isti obveznici zapošljavaju 1,5 zaposlenih u istom razdoblju.

Iz godišnjih prijava poreza na dohodak fizičkih osoba koje obavljaju djelatnost trgovine na malo na bazi podnijetih prijava za 2010. godinu proizlazi da je prosječno ostvareni dnevni promet (365 dana) iznosi oko 734,00 kuna iz čega proizlazi prosječno ostvareni dnevni dohodak od 85,00 kuna. Uz navedene podatke, ponovno ističemo da isti obveznici zapošljavaju 0,7 zaposlenih u istom razdoblju.

Dakle, analizirajući sve dostupne podatke ali i provedena istraživanja opravdano se nameće pitanje objektivnosti iskazivanja svih ostvarenih prometa u gotovini. U prilog navedenom ukazuju i provedeni porezni nadzori usmjereni na evidentiranje prometa u gotovini. Takvi porezni nadzori znatno su otežani, a svode se na neprestano popisivanje zaliha proizvoda i usluga te njihovu usporedbu s ostvarenim приходima. U postupcima nadzora troši se silna energija kako bi se djelotvorno i pravovremeno otkrili prekršitelji te poreznim sankcijama uklonili s tržišta dajući prostor urednim poreznim obveznicima.

Stoga se može zaključiti da je ne-izdavanje računa, uz ili bez dogovora o smanjenju iznosa za porez, svakodnevica u plaćanju gotovinom. Međutim, učinjena šteta neizdavanja računa za ostvarene promete u gotovini je višestruka. Ne iskazivanjem prometa ostvarenog u gotovini, obveznici ne uplaćuju poreze prema ukupno ostvarenom prometu, a isti im nije ni osnovica za utvrđivanje godišnje obveze poreza na dohodak, odnosno poreza na dobit. Na opisani način proračuni ostaju bez prihoda od poreza na dodanu vrijednost, poreza na dobit i poreza na dohodak i prireza. Nadalje, naplaćeni iznosi, ali bez izdanog računa za ostvareni promet u gotovini omogućuju pojedincima punjenje privatnih računa, bez podmirivanja zajedničkih obveza. Na taj način građani nisu ni svjesni činjenice da svojim plaćanjem ne participiraju u javnim troškovima već u punjenju računa pojedinaca. Posljedica je stvaranje neloyalne konkurencije, ne-izdavatelji računa „ruše“ cijene i mogućnost konkurencije ostalim urednim poreznim obveznicima, dok proračun ostaje bez prihoda po osnovi poreza. Da bi se nadoknadili iznosi poreza koji nisu prikupljeni, a nužni su za stabilno financiranje javnih troškova, mora se tražiti druge mjere poreznog opterećenja, koja u konačnici najviše optereće građane.

Suzbijanje ove pojavnosti moguće je uspješno savladati koordiniranim međusobni nadzorom nad izdavanjem računa, posebice za promet ostvaren u gotovini, koje bi zajedno provodili i država ali i građani primatelji računa.

Gledajući navedeno država mora uložiti napore, ali i stvoriti pretpostavke kojima će se:

- spriječiti, odnosno barem svesti na najmanju moguću mjeru razina porezne utaje,
- unaprijediti postupci poreznog nadzora da isti budu brzi, djelotvorni i učinkoviti te
- podignuti razinu svijesti kupaca da ne-izdavatelji računa ne obračunavaju poreze, krše porezne zakone, a dugoročno su i uzrok plaćanja većih poreza ili nekog drugog javnoga davanja.

Jedna od mjera koja se koristi kao mjera borbe protiv porezne utaje u dijelu neizdavanja računa je i propisivanje postupka fiskalizacije, kao skupa mjera kojima se uvodi nadzor nad izdavanjem računa za promet u gotovini. Veliki broj zemalja uveo je neki oblik fiskalizacije. Radna tijela Europske unije u nekoliko navrata raspravljala su o potrebi uvođenja fiskalizacije u prometu gotovinom. Razmatrajući različita rješenja fiskalizacije, preporuke radnih tijela bile su usmjerene na činjenicu da se postupak fiskalizacije mora provoditi na način kojima se provodi otvoreni postupak, a ne postupak u kojima proizvođač nekog hardvera ili softvera dobije pravo monopola.

Rješenja koje se primjenjuju razlikuju se od zemlje do zemlje, ali se ipak u bitnome mogu razlikovati dva temeljna oblika fiskalizacije: uvođenje fiskalnih blagajni - uređaja (hardversko rješenje) ili uspostava sustava kontrole izdavanja računa (softversko rješenje).

Iskustva zemalja koja su provela postupak fiskalizacije uvođenjem fiskalnih uređaja ukazuju danas na neke od uočenih problema odabranog modela fiskalizacije. Uvođenje fiskalnih blagajni zahtijeva certifikaciju i kontrolu rada fiskalnih blagajni na prodajnim mjestima, što u konačnici znači novi broj službenika (posebnih vještina) koji neposrednim uvidom na prodajnom mjestu utvrđuju je li na prodajnom mjestu upravo certificirana blagajna te ima li na prodajnim mjestima i drugih uređaja, što opet zahtijeva određeni broj službenika. Nadalje s obzirom da samo određene blagajne zadovoljavaju uvjetima fiskalizacije ovakvo rješenja nameće obvezu korištenja jednog ili nekoliko tipa blagajni čime se stvara monopol proizvođača određenog tipa blagajni. Kupci kao osobe kojima se izdaje račun u takvom modelu fiskalizacije ne vide vlastitu ulogu te stoga i nisu oslonac provedbe postupka fiskalizacije.

Na slična iskustva ukazuju i zemlje koje su kao model fiskalizacije izabrale softversko rješenje. Model zahtijeva upotrebu posebnog softvera, odnosno samo jednog rješenja na tržištu ili uspostava certifikacijskog sustava takvih posebnih softverskih rješenja. Ono što ovaj

model razlikuje od fiskalnih uređaja je mogući iskorak s obzirom da takvo rješenje omogućuje daljnju nadogradnju sustava na način da isti mogu po potrebi razmjenjivati podatke s Poreznom upravom. Međutim i nadalje glavna zamjerka predloženom modelu je monopol proizvođača softverskog rješenja.

Neke od zemalja razmišljaju ili već imaju uvedene sustave koji kombiniraju oba rješenja. Na taj način moguće je najoptimalnije uskladiti nedostatke i prednosti pojedinih modela. Na tom tragu je i rješenje koje se razvija primjerice prema dostupnim informacijama u Njemačkoj (kombinacija digitalnog potpisivanja računa i spremanja podataka lokalno na dodatnom uređaju).

Sagledavajući preporuke radnih tijela Europske unije, iskustva drugih zemalja koji su provele neki od modela fiskalizacije te uspoređujući učinke provedenih postupaka fiskalizacije u dijelu postignutih rezultata, ali i troškova koji prate uvođenje fiskalizacije ovim Zakonom predlaže se uvođenje fiskalizacije u prometu gotovinom na tragu kombinacije viđenih rješenja, koji prema procjenama donosi zadovoljavajuće koristi u odnosu na prateće troškove.

Stoga se ovim Zakonom propisuje način na koji se obavljaju transakcije prometa u gotovini, određuju se obveznici provedbe fiskalizacije kao i model fiskalizacije, propisuju se obvezni dijelovi računa koji trebaju poslužiti učinkovitoj provedbi poreznog nadzora, određuje se postupak etapnog uvođenja obveze fiskalizacije, mogućnosti plaćanja gotovim novcem obveznika fiskalizacije te sve ostale odredbe bitne za provedbu fiskalizacije.

Prema Zakonu, obveznikom fiskalizacije smatra se:

- fizička osoba obveznik poreza na dohodak od samostalne djelatnosti (obrt i s obrtom izjednačene djelatnosti, slobodna zanimanja te pod određenim uvjetima djelatnost poljoprivrede i šumarstva),
- fizička osoba obveznik poreza na dobit te
- pravna osoba obveznik poreza na dobit (trgovačka društva i ostali), ako su obveznici izdavanja računa prema posebnim propisima.

Kako bi se pojednostavio postupak fiskalizacije za određene obveznike fiskalizacije, koji obavljaju djelatnost u manjem obimu, uvodi se pojam malog obveznika fiskalizacije. Prema Zakonu, malim obveznikom fiskalizacije smatraju se obveznici fiskalizacije - fizičke osobe, kojima se dohodak utvrđuje u paušalnom iznosu prema odredbama Zakona o porezu na dohodak.

Nadalje, kako se obavljanje određenih djelatnosti može uspješno pratiti putem mjerljivih veličina (kao primjerice mjerenje potrošnje) kod takvih djelatnosti nije potrebno uvođenje obveze fiskalizacije te se odredbama Zakona taksativno nabrajaju djelatnosti za koje se ne propisuje obveza fiskalizacije bez obzira na obvezu izdavanja računa prema posebnom propisu. Međutim, s obzirom da nije moguće predvidjeti sve djelatnosti te njihove specifičnosti propisuje se i mogućnost da Vlada Republike Hrvatske može na prijedlog ministra financija donijeti odluku o oslobađanju određene djelatnosti od propisane obveze fiskalizacije u prometu gotovinom.

Zakonom se stvaraju pretpostavke da se uvođenjem fiskalizacije maksimalno iskoriste predviđeni postupci kako bi se osigurali podaci za uspješnu provedbu dijela poreznog nadzora. Stoga se dodatno uređuju odredbe o sadržaju računa, kako bi se podaci iskoristili za praćenje rada zaposlenih kod poslodavaca u dijelu duljine trajanja radnog vremena. Isto tako radi uspješne provedbe poreznog nadzora propisuje se i način numeriranja izdanih računa koji omogućuje djelotvorno praćenje svih izdanih računa.

U svrhu provedbe postupka fiskalizacije izdavanja računa propisuje se da je obveznik fiskalizacije dužan nabaviti digitalni certifikat koji se u postupku fiskalizacije koristi za elektroničko potpisivanje elemenata računa te za identifikaciju obveznika fiskalizacije prilikom elektroničke razmjene podataka. Ovime se uvodi obveza obveznicima fiskalizacije, koji moraju provesti postupak fiskalizacije izdavanja računa, da račune moraju izdavati putem elektroničkih naplatnih uređaja. Sada važeći zakonski propisi propisuju samo sadržaj računa ne ulazeći u način izdavanja računa već propisuju da se račun može izdati putem naplatnog uređaja ili na drugi odgovarajući način. Elektronički naplatni uređaji moraju omogućiti:

- korištenje programske podrške za elektroničko potpisivanje elemenata računa te
- omogućiti vezu (Internet) za elektroničku razmjenu podataka s Ministarstvom financija, Poreznom upravom.

Obveza izdavanja računa putem prilagođenih elektroničkih naplatnih uređaja značit će za neke obveznike fiskalizacije obvezu nabavke uređaja, a za one koji već imaju uređaje nadogradnju istih kako bi mogli provoditi postupke fiskalizacije.

Postupak fiskalizacije prema odredbama Zakona provodi u dva dijela:

- izdavanjem računa koji sadrži Jedinstveni identifikator računa te
- dostavom podataka o poslovnim prostorima.

Obveznik fiskalizacije prilikom izdavanja svakog računa za promet u gotovini (znači prije ispisa računa) elektronički potpisuje elemente računa te ih dostavlja Ministarstvu financija, Poreznoj upravi putem uspostavljene elektroničke (internetske) veze. Ministarstvo financija, Porezna uprava provjerava jesu li dostavljeni svi propisani elementi računa te jesu li potpisani ispravnim digitalnim certifikatom. Ako su kumulativno ispunjeni uvjeti (svi elementi računa i valjani digitalni potpis) Ministarstvo financija, Porezna uprava elementima računa određuje Jedinstveni identifikator računa (JIR) te isti vraća obvezniku fiskalizacije putem uspostavljene elektroničke veze. Ova razmjena se izvršava u nekoliko sekundi te se omogućuje da se ispiše račun na kojem je ispisan JIR što znači da se ispisuje račun kojeg je ovjerila Porezna uprava.

Obveznik fiskalizacije dužan je prije provedbe postupka fiskalizacije izdavanja računa, dostaviti podatke o poslovnim prostorima u kojima se obavlja djelatnost. Oznake poslovnog prostora iskazuju se i u dijelu broja računa te je kroz ta dva elementa moguće brzo ustanoviti u kojem poslovnom prostoru je izdan taj račun. Nadalje praćenjem izdanih računa po poslovnim prostorima moguće je pratiti i visinu prometa po poslovnim prostorima što je osobito bitno za provedbe poreznih postupaka.

Mali obveznici fiskalizacije smatraju se malima upravo radi obilježja niske razine obavljanja djelatnosti, što im daje pravo paušalnog oporezivanja. Stoga se za male obveznike fiskalizacije ne zahtijeva izdavanje računa putem elektroničkih naplatnih uređaja, već isti ovjeravaju u Ministarstvu financija, Poreznoj upravi posebnu knjigu računa označenu rednim brojevima iz koje se izdaju računi. Na opisani način mali obveznici fiskalizacije ipak provode fiskalizaciju na način da izdaju račune na ovjerenim računima, ali nemaju dodatne troškove uspostave sustava fiskalizacije kao ostali obveznici fiskalizacije (nabavka uređaja i softvera koji imaju podršku za rad s digitalnim certifikatima, nabavka digitalnog certifikata, nabavka aplikacije za elektroničko potpisivanje, povezivanje na Internet, održavanje softvera i slično).

Zakonom su propisani i postupci koji su životni kao primjerice prekid uspostavljene veze, kvar uređaja te se propisuje postupanje u tim slučajevima, kako takve situacije ne bi narušile provedbu postupka fiskalizacije.

Zakonom se propisuje i obveza vođenja Evidencije obveznika fiskalizacije. Evidenciju vodi Financijska agencija. Svrha Evidencije je dobivanje statističkih pokazatelja o broju obveznika fiskalizacije.

Smisao provedbe fiskalizacije je da se uvede nadzor nad prometom u gotovini. Najvažnija karika fiskalizacije su građani koji plaćaju gotovinom kupnju dobara te nabavku usluga. Upravo ti građani koji postaju svjesni činjenice da porez koji oni plaćaju kroz cijenu mora završiti u proračunu, a ne na nečijem privatnom računu, u fiskalizaciji postaju građani inspektori. Dostavom Jedinственog identifikatora računa ili zaštitnog koda ili dostavom ovjerenog računa građani omogućuju državi kontrolu, a i sami postaju svjesni da plaćanjem poreza kroz plaćanje računa participiraju u javnim troškovima. Temeljem navedenih razloga Zakonom se omogućuje provjera računa od strane građana i to na način da svaki kupac, putem slanja SMS poruke ili upitom na web servis dostupan na Internet stranici Porezne uprave, može brzo i na jednostavan način provjeriti je li njegov račun prijavljen u Ministarstvu financija, Poreznoj upravi. Također je predviđena mogućnost da račune malih obveznika fiskalizacije kupci, odnosno primatelji računa mogu dostaviti nadležnoj ispostavi Porezne uprave predajom službeniku ili dostavom u, za to, predviđene sandučice.

Sumirajući navedeno fiskalizacija donosi velike koristi, ali i zahtijeva prilagodbu sustava kako Porezne uprave tako i poreznih obveznika. Porezni obveznici moraju nabaviti zadovoljavajuće uređaje i programsku podršku, uspostaviti povezanost te nabaviti certifikate. Porezna uprava treba uspostaviti centralni sustav prihvata i ovjere podataka te razviti sustav elektroničkog nadzora u prometu gotovinom. Kako bi se ostavilo dovoljno vremena za prilagodbu propisuje se i fazno uvođenje obveze fiskalizacije.

S obzirom da je cilj Zakona propisivanje načina postupanja u poslovanju gotovinom, odredbama Zakona propisuje se i kada i pod kojim uvjetima obveznici fiskalizacije mogu plaćati račune u gotovini te kada prikupljenu gotovinu moraju polagati na otvorene račune.

Zaključno važno je sagledati da uvođenje fiskalizacije donosi i niz neizravnih pozitivnih učinaka:

- potiče se razvoj softvera i pružanja informatičke podrške,
- potiče se tržišno nadmetanje,
- razvija se elektroničko poslovanje,
- potiče se informatizacija društva u cjelini te
- se omogućava samim poreznim obveznicima, obveznicima fiskalizacije, da uspostave djelotvorni sustav osobnih internih kontrola rada svojih zaposlenika.

II. PITANJA KOJA SE UREĐUJU ZAKONOM

Ovim se Zakonom uređuju sljedeća temeljna pitanja:

- propisuju se tko se smatra obveznikom fiskalizacije
- propisuju se odredbe o sadržaju računa, kao bi se kroz dodatni sadržaj računa omogućila efikasna provedba nadzora nad evidentiranjem ostvarenog prometa u gotovini
- propisuje se način vođenja Evidencije obveznika fiskalizacije
- propisuje se postupak provedbe postupka fiskalizacije izdavanja računa
- propisuje se odredbe o plaćanjima između obveznika fiskalizacije u gotovom novcu
- te ostale odredbe bitne za provedbu postupka fiskalizacije.

III. OBRAZLOŽENJE POJEDINAČNIH ODREDBI

Uz članak 1.

Članak 1. Zakona propisuje područja koja se uređuju Zakonom o fiskalizaciji u prometu gotovinom i to: postupak fiskalizacije u prometu gotovinom, obveznike fiskalizacije, sadržaj računa za provedbu fiskalizacije, Evidenciju obveznika fiskalizacije u prometu gotovinom, posebne odredbe za provedbu fiskalizacije, plaćanja u gotovom novcu obveznika fiskalizacije te nadzor nad provedbom Zakona.

Uz članak 2.

Definiraju se pojmovi korišteni u ovom Zakonu na način da se taksativno navode značenja pojmova koji su korišteni u ovom Zakonu.

Uz članak 3.

Propisuje se tko se smatra obveznikom fiskalizacije.

Prema Zakonu obveznikom fiskalizacije smatra se:

- fizička osoba obveznik dohotka od samostalne djelatnosti (obrt i s obrtom izjednačene djelatnosti, slobodna zanimanja te pod određenim uvjetima djelatnost poljoprivrede i šumarstva)
- fizička osoba obveznik poreza na dobit
- pravna osoba obveznik poreza na dobit (trgovačka društva i ostali)

koji su prema odredbama posebnih propisa obveznici izdavanja računa. Navedeno znači ako je netko primjerice prema odredbama Zakona o porezu na dodanu vrijednost oslobođen obveze izdavanja računa nije ni obveznik fiskalizacije prema odredbama ovoga Zakona.

Uz članak 4.

Kako bi se pojednostavio postupak fiskalizacije za određene obveznike fiskalizacije koji obavljaju djelatnost u manjem obimu, uvodi se pojam malog obveznika fiskalizacije. Stoga se ovom odredbom propisuje tko se smatra malim obveznikom fiskalizacije.

Prema Zakonu malim obveznikom fiskalizacije smatraju se fizičke osobe obveznici fiskalizacije kojima se dohodak od samostalne utvrđuje u paušalnom iznosu prema odredbama Zakona o porezu na dohodak.

Uz članak 5.

Kako se obavljanje određenih djelatnosti može uspješno pratiti putem mjerljivih veličina (kao primjerice mjerenje potrošnje) kod takvih djelatnosti nije potrebno uvođenje obveze fiskalizacije. Stoga se odredbom članka taksativno nabrajaju djelatnosti za koje se ne propisuje obveza fiskalizacije.

Uz članak 6.

S obzirom da nije moguće predvidjeti sve djelatnosti te njihove specifičnosti ovom odredbom omogućuje se da Vlada Republike Hrvatske može na prijedlog ministra financija donijeti odluku o oslobađanju određene djelatnosti od propisane obveze fiskalizacije u prometu gotovinom.

Uz članak 7.

Kako se oslobođenje od obveze fiskalizacije propisuje za djelatnosti, a obveznici fiskalizacije mogu obavljati više djelatnosti pa i neke oslobođene od obveze fiskalizacije valjalo je propisati postupanje u tim slučajevima. Tako se propisuje da ako obveznik fiskalizacije ostvaruje promet od različitih djelatnosti u tom slučaju izuzet je od obveze fiskalizacije samo za djelatnosti taksativno propisane člankom 5. Zakona, odnosno za djelatnosti koje se na temelju članka 6. odlukom Vlade Republike Hrvatske oslobađaju obveze fiskalizacije.

Uz članak 8.

Obveznicima fiskalizacije propisuje se obveza provedbe postupka fiskalizacije u prometu gotovinom. Međutim provedba postupka fiskalizacije znači i pravovremenu pripremu obveznika fiskalizacije, kako bi kada dođe potreba za izdavanjem računa za promet u gotovini bili spremni provesti postupak fiskalizacije. Stoga se propisuje obveza pravovremene pripreme za provedbu postupka fiskalizacije.

Uz članak 9.

Sadržaj računa propisan je odredbama posebnih propisa (primjerice Zakon o porezu na dodanu vrijednost, Pravilnik o porezu na dohodak). Stoga se ovom odredbom propisuju dodatni elementi koje mora sadržavati račun za uspješnu provedbu postupka fiskalizacije. Dodatnim elementima, koji su propisani za potrebe fiskalizacije, smatraju se vrijeme izdavanja (sat i minuta), oznaka operatera (osobe) na naplatnom uređaju, oznaka načina plaćanja računa – novčanice, kartica, ček, transakcijski račun, ostalo, JIR i zaštitni kod izdavatelja obveznika fiskalizacije.

Uz članak 10.

Propisuje se da oznaku operatera na naplatnom uređaju, kao osobe koja je isporučila dobro ili obavila uslugu, odnosno stvarno naplatila račun, obveznik fiskalizacije dužan je povezati s osobnim identifikacijskim brojem te osobe. OIB osobe operatera naplatnog uređaja dostavlja se Ministarstvu financija, Poreznoj upravi kao element računa. Ovim se osigurava dodatna mogućnost poreznog nadzora glede osoba zaposlenih kod obveznika fiskalizacije, posebice uspoređujući navedene podatke s podacima koji se još prikupljaju u postupku fiskalizacije kao što su: radni dani i radno vrijeme.

Propisuju se i slučajevi kada će OIB operatera iskazan na računu biti identičan OIB-u izdavatelja računa.

Uz članak 11.

Propisuje se da način konstrukcije brojeva računa, koji su prema odredbama posebnih propisa sastavni dio računa. Određuje se da numerički broj računa, mora slijediti kronološki numerički redoslijed i to bez praznina po svakom poslovnom prostoru ili naplatnom uređaju u poslovnom prostoru ovisno o aktu obveznika fiskalizacije. Navedeno znači da obveznik fiskalizacije sam određuje načina slaganja numeričkog niza (da li po poslovnom prostoru ili naplatnom uređaju), ali postupak mora biti jasan i propisan internim aktom. Numerički brojevi izdaju se svake kalendarske godine od broja 1 do broja n.

Uz članak 12.

U svrhu provedbe postupka fiskalizacije izdavanja računa propisuje se da je obveznik fiskalizacije dužan nabaviti digitalni certifikat koji se u postupku fiskalizacije koristi za digitalno potpisivanje elemenata računa te za identifikaciju obveznika fiskalizacije prilikom elektroničke razmjene podataka.

Uz članak 13.

Propisuje se obveza vođenja Evidencije obveznika fiskalizacije.

Uz članak 14.

Propisuje se sadržaj Evidencije.

Uz članak 15.

Propisuje se postupak fiskalizacije kod izdavanja računa koji se prema odredbama Zakona provodi u dva dijela:

- izdavanjem računa koji sadrži Jedinstveni identifikator računa te
- dostavom podataka o poslovnim prostorima.

Uz članak 16.

Ovom odredbom uvodi se obveza obveznicima fiskalizacije koji provode postupak fiskalizacije izdavanja računa da račune moraju izdavati putem elektroničkih naplatnih uređaja. Sada važeći zakonski propisi propisuju samo sadržaj računa ne ulazeći u način izdavanja računa već propisuju da se račun može izdati putem naplatnog uređaja ili na drugi odgovarajući način.

Odredbom se propisuje da je obveznik fiskalizacije dužan izdavati račune putem elektroničkih naplatnih uređaja koji moraju omogućiti:

- korištenje programske podrške za digitalno potpisivanje elemenata računa te
- omogućiti vezu (Internet) za elektroničku razmjenu podataka s Ministarstvom financija, Poreznom upravom.

Obveza izdavanja računa putem prilagođenih naplatnih uređaja značit će za neke obveznike fiskalizacije obvezu nabavke uređaja, a za one koji već imaju uređaje nadogradnju istih kako bi mogli provoditi postupke fiskalizacije.

Uz članak 17.

Ovom odredbom propisan je postupak fiskalizacije u dijelu izdavanja ovjerenog računa.

Propisuje se da obveznik fiskalizacije prilikom izdavanja svakog računa za promet u gotovini (znači prije ispisa računa) digitalno potpisuje elemente računa te ih dostavlja Ministarstvu financija, Poreznoj upravi putem uspostavljene elektroničke veze. Ministarstvo financija, Porezna uprava provjerava jesu li dostavljeni svi propisani elementi računa te jesu li potpisani ispravnim digitalnim certifikatom. Ako su kumulativno ispunjeni uvjeti (svi elementi računa i valjani digitalni potpis) Ministarstvo financija, Porezna uprava elementima računa određuje jedinstveni identifikator računa (JIR) te isti vraća obvezniku fiskalizacije putem uspostavljene elektroničke veze. Ova razmjena se izvršava u nekoliko sekundi te se omogućuje da se ispiše račun na kojem je ispisan JIR što znači da se ispisuje račun kojeg je ovjerala Porezna uprava.

Ako Porezna uprava utvrdi da nisu dostavljeni svi elementi računa ili nisu ispravno digitalno potpisani, Porezna uprava odbija određivanje JIR-a te takvu poruku vraća obvezniku fiskalizacije.

Smisao ovjere Porezne uprave dodjelom JIR je u činjenici da se stvara Jedinstveni identifikator računa putem kojeg svaki kupac može provjeriti je li porez, koji on plaća prodavatelju, već prijavljen Poreznoj upravi.

Uz članak 18.

Propisuje se da se, uz ostale obvezne podatke propisane člankom 9. Zakona, na računu za promet u gotovini prilikom ispisa računa iz elektroničkog naplatnog uređaja ispisuju i Jedinstveni identifikator računa te zaštitni kod izdavatelja obveznika fiskalizacije.

Zaštitni kod obveznika fiskalizacije predstavlja zapis koji je veza između obveznika i izdanog računa, a prema kasnijim odredbama posebno značenje ima prilikom „pucanja“ veze za razmjenu podatka obveznika fiskalizacije s obzirom da se tada na računu ispisuje samo zaštitni kod obveznika fiskalizacije. Zaštitni kod koristit će se kod provjere računa.

Uz članak 19.

Ovom odredbom propisan je postupak fiskalizacije izdavanja računa u dijelu dostave podataka o poslovnim prostorima.

Propisuje se da je obveznik fiskalizacije dužan prije početka obveze fiskalizacije dostaviti podatke o poslovnim prostorima u kojima se obavlja djelatnost. Poslovni prostori označuju se istim oznakama koje se navode i u dijelu broja računa. Navedeno omogućuje praćenje izdavanja računa na razini poslovnog prostora, a što je posebno bitno za provedbu pojedinih poreznih postupaka.

Podaci se dostavljaju prije početka postupka fiskalizacije, a nakon toga po potrebi kada se mijenja neki od dostavljenih podataka.

Uz članak 20.

Mali obveznici fiskalizacije smatraju se malima, upravo radi obilježja niske razine obavljanja djelatnosti. Stoga se za male obveznike fiskalizacije ne zahtijeva izdavanje računa putem elektroničkih naplatnih uređaja, već isti ovjeravaju u Ministarstvu financija, Poreznoj upravi posebnu knjigu računa označenu rednim brojevima. Odredbom se propisuje da su mali obveznici dužni izdati račun koji mora biti uvezan u posebnu knjigu.

Na opisani način mali obveznici fiskalizacije ipak provode fiskalizaciju na način da izdaju račune na ovjerenim računima, ali nemaju dodatne troškove uspostave sustava fiskalizacije kao ostali obveznici fiskalizacije (nabavka uređaja koji podržava digitalni potpis te Internet vezu, nabavka digitalnog certifikata, nabavka Internet mreže, održavanje softvera).

Uz članak 21.

U slučaju prekida uspostavljene elektroničke veze propisuje se da obveznik fiskalizacije izdaje račune sa sadržajem propisanim člankom 9. Zakona, bez podataka o Jedinostvenom identifikatoru računa. Određuje se rok (dva dana računajući od dana u kojem je došlo do prekida veze) u kojem je obveznik fiskalizacije (bez malog obveznika fiskalizacije) dužan uspostaviti elektronički vezu te dostaviti sve izdane račune, a Ministarstvo financija, Porezna uprava će svim dostavljenim računima odrediti Jedinostveni identifikator računa te ga dostaviti obvezniku fiskalizacije kao potvrdu o zaprimljenosti naknadno dostavljenih računa, a sve putem naknadno uspostavljene elektroničke veze.

Uz članak 22.

Propisuje se način na koji je obveznik fiskalizacije dužan postupiti u slučaju potpunog prestanka rada naplatnog uređaja putem kojeg izdaje račune te se određuje da u tom slučaju izdaje račune prema postupku propisanom za male obveznike fiskalizacije, a u roku od dva dana (računajući od dana u kojem je došlo do potpunog prestanka rada naplatnog uređaja) dužan je uspostaviti rad naplatnog uređaja. U istom roku obveznik fiskalizacije dužan je dostaviti sve izdane račune i to putem uspostavljene elektroničke veze. Svim dostavljenim računima Ministarstvo financija, Porezna uprava određuje Jedinostveni identifikator račun te ga dostavlja obvezniku fiskalizacije kao potvrdu o zaprimljenosti naknadno dostavljenih računa, a obveznik fiskalizacije dužan je na ispostavljenim kopijama računa, uvezanim u posebnu knjigu označenu rednim brojevima sukladno članku 20. stavku 1. Zakona, dopisati podatak o dobivenom Jedinostvenom identifikatoru računa i to odmah po zaprimanju.

Uz članak 23.

Za područja na kojima nije moguće uspostaviti vezu za razmjenu podataka, obveznici fiskalizacije provodit će pojednostavljeni postupak fiskalizacije kao i mali obveznici. Međutim, činjenicu nemogućnosti uspostave veze dokazuju potvrdom HAKOM-a.

Uz članak 24.

Propisuje se da se kod izdavanja storno računa primjenjuju sve odredbe ovoga Zakona koje se odnose na izdavanje računa.

Uz članak 25.

Propisuje se da je obveznik fiskalizacije dužan u poslovnom prostoru na svakom naplatnom uređaju ili drugom vidnom mjestu istaknuti obavijest o obvezi izdavanja računa te obvezi kupca da preuzme i zadrži izdani račun.

Uz članak 26.

Propisuje se da je kupac te svaki primatelj računa nakon izlaska iz poslovnog prostora dužan zadržati izdani račun, a kupac je dužan na zahtjev ovlaštene osobe, službenika Porezne uprave pokazati izdani račun.

Uz članak 27.

Smisao provedbe fiskalizacije je da se uvede nadzor nad prometom u gotovini. Najvažnija karika fiskalizacije su građani koji plaćaju gotovinom kupnju dobara te nabavku usluga. Upravo ti građani koji postaju svjesni činjenice da porez koji oni plaćaju kroz cijenu mora završiti u proračunu, a ne na nečijem privatnom računu, u fiskalizaciji postaju građani inspektori. Dostavom JIR ili zaštitnog koda ili dostavom ovjerenog računa građani omogućuju državi kontrolu, a i sami postaju svjesni da plaćanjem participiraju u javnim troškovima.

Stoga se ovom odredbom propisuje način provjere računa od strane građana. Propisuje se kupcima te svim primateljima računa mogućnost provjere je li njihov račun prijavljen u Ministarstvu financija, Poreznoj upravi, a provjera se obavlja slanjem sms ili upitom na web servis dostupan na Internet stranici Porezne uprave. Također je predviđena mogućnost da račune malih obveznika fiskalizacije te račune izdane u slučajevima iz članka 22. Zakona (računi izdani u slučaju prestanka rada naplatnog uređaja prilagođenog za provedbu fiskalizacije), kupci, odnosno primatelji računa mogu dostaviti nadležnoj ispostavi Porezne uprave predajom službeniku ili dostavom u za to predviđene sandučiće.

Uz članke 28. i 29.

Ovim člancima propisuje se mogućnost plaćanja gotovim novcem između obveznika fiskalizacije. Za potrebe ovih članaka gotovim novcem smatraju se plaćanja u novčanicama i kovanicama. Ograničava se mogućnost plaćanja na ovaj način između sudionika do iznosa od 5.000,00 kuna. S obzirom da ovi obveznici posluju s gotovinom propisuje se i kada moraju prikupljeni novac položiti na račune otvorene u bankama. Propisivanje odredaba o blagajničkom maksimumu predstavlja izuzetno važne odredbe koje omogućavaju uspješnu provedbu postupka ovrhe.

Uz članak 30.

Određuje se da nadzor nad provedbom ovoga Zakona i propisa koji su donijeti na temelju ovog Zakona, obavlja Ministarstvo financija, Porezna uprava. Omogućuje se Poreznoj upravi da obvezniku fiskalizacije zabrani obavljanje djelatnosti ako se ne provodi postupak fiskalizacije.

Uz članak 31.

Propisuje se da se za sva pitanja koja nisu uređena odredbama ovoga Zakona primjenjuju odredbe Općeg poreznog zakona,

Uz članak 32.

Odredbom se propisuje nadležnost za provedbu prekršajnog postupka. Prekršajni postupak vodi nadležno prekršajno tijelo Ministarstava financija, Porezne uprave.

Uz članak 33.

Propisuje se da se po postupcima iz ovoga Zakona ne plaćaju upravne pristojbe.

Uz članak 34.

Propisuju se minimum i maksimum novčane kazne koje se mogu izreći obvezniku fiskalizacije i odgovornoj osoba u slučaju počinjenog prekršaja uz taksativno navođenje djela prekršaja za koja su propisane novčane kazne.

Uz članak 35.

Propisuju se minimum i maksimum novčanih kazni koje se mogu izreći obvezniku fiskalizacije i odgovornoj osobi uz taksativno navođenje djela prekršaja za koja su propisane novčane kazne.

Uz članak 36.

Propisuje se minimum i maksimum novčane kazne koja se može izreći kupcu te svakom primatelju računa koji ne zadrži izdani račun nakon izlaska iz poslovnog prostora ili ga ne pokaže na zahtjev službene osobe.

Uz članak 37.

Kako Zakon stupa na snagu 1. siječnja 2013. godine, obveza fiskalizacije nastupa za sve obveznike fiskalizacije. Kako bi se svim obveznicima ostavilo vrijeme za prilagodbu, ovom odredbom propisuje se postupno uvođenje fiskalizacije po skupinama obveznika fiskalizacije. Puna primjena za sve obveznike fiskalizacije uključujući i male obveznike fiskalizacije nastupila bi 1. srpnja 2013. godine.

Stoga se propisuje, iznimno od članka 8. ovoga Zakona, tijekom 2013. godine postupno uvođenje obveze fiskalizacije za pojedine skupine obveznika te se utvrđuje koje su to pojedine skupine obveznika, a od 1. srpnja 2013. godine obveza fiskalizacije propisuje se za sve obveznike fiskalizacije.

Uz članak 38.

Ministru financija je dano ovlaštenje za donošenje pravilnika te je utvrđen rok za donošenje pravilnika.

Uz članak 39.

Propisuje se stupanje na snagu Zakona.

IV. SREDSTVA ZA PROVOĐENJE ZAKONA

Za provedbu ovoga Zakona trošak uspostave centralnog sustava prihvata i ovjere podataka te sustava elektroničkog nadzora u prometu gotovini u prvoj godini iznosi 13 milijuna kuna, a u naredne dvije godine 15 milijuna kuna. Istovremeno očekuje se da će fiskalizacija u proračun donijeti oko 1 milijardu kuna godišnje više ubranog poreza, s izuzetkom prve godine kada se s obzirom na fazno uvođenje obveze fiskalizacije očekuje povećanje prihoda od oko 500 milijuna kuna. Procjena očekivanih prihoda izvršena je na temelju podataka o prometu onih djelatnosti u kojima se plaćanja isporuke dobara te obavljanja usluga najčešće izvršava u gotovini te na temelju podataka o razini sive ekonomije. Troškovi provedbe ovoga Zakona osigurani su u državnom proračunu Republike Hrvatske, iz razloga što implementacija sustava predstavlja razvoj informatičkog sustava Porezne uprave čiji je trošak predviđen Okvirnim sporazumom za nabavu usluge korištenja, održavanja i razvoja novih funkcionalnosti, te prilagodbe zahtjevima Europske unije Informacijskog sustava Porezne uprave sklopljenog između Ministarstva financija, Porezne uprave i APIS-IT d.o.o.

V. RAZLIKE IZMEĐU RJEŠENJA KOJA SE PREDLAŽU OVIM KONAČNIM PRIJEDLOGOM U ODNOSU NA ONA IZ PRIJEDLOGA ZAKONA TE RAZLOZI ZBOG KOJIH SU RAZLIKE NASTALE

Konačni prijedlog zakona o fiskalizaciji u prometu gotovinom razlikuje se od Prijedloga zakona o fiskalizaciji u prometu gotovinom koji je bio na prvom čitanju u tome što su djelomično prihvaćeni prijedlozi izneseni tijekom rasprave u Hrvatskome saboru te prijedlozi i primjedbe koji su upućeni od strane javnosti i strukovnih udruženja.

S obzirom na to da su djelomično prihvaćeni prijedlozi i primjedbe, u Konačnom prijedlogu zakona izmijenjene su pojedine odredbe kako slijedi:

Članak 1.

Odredbe koje uređuje ovaj Zakon proširene su i na odredbe kojima se uređuju plaćanja između obveznika fiskalizacije u gotovom novcu. S obzirom da se više ne primjenjuje Odluka o uvjetima i načinu plaćanja gotovim novcem (Narodne novine, broj 36/2002) ostalo je zakonski ne propisano područje na koji način i do kojih iznosa se plaćanja u gotovini mogu izvršavati između obveznika fiskalizacije. Kako ovaj Zakon ima za cilj upravo uređenje područja poslovanja gotovinom i ovo područje uređuje se zakonskim odredbama.

Članak 5.

Izmijenjene su djelatnosti za koje nije potrebno provesti postupak fiskalizacije na način da od obveze fiskalizacije nisu izuzete prodaja ulaznica i prodaja novina i dnevnog tiska s obzirom na količinu takve vrste promete, te srazmjerno tome visine prihoda ostvarenog u gotovini i potrebe nadzora. Nadalje, precizno se određuje da se samo prodaja vlastitih poljoprivrednih proizvoda koja se prodaje na tržnicama i otvorenim prostorima izuzima od obveze fiskalizacije, a ne i postupak daljnje prodaje tuđih proizvoda.

Propisana izuzeća proširuju se i na djelatnost pružanja usluga osiguranja, vođenja središnjeg depozitorija, naplatu cestarine i provođenje zdravstvene zaštite (sudjelovanje u troškovima zdravstvene zaštite do pune cijene zdravstvene usluge, kod izabranog doktora primarne zdravstvene zaštite i izdavanja lijekova na recept) s obzirom na osiguranu mogućnost uspješnog praćenja putem mjerljivih veličina čime se pokazalo nepotrebnim uvođenje obveze fiskalizacije.

Članak 11.

Preciznije se definira način numeriranja računa. Cilj je da se iz broja računa može utvrditi slijedni niz već izdanih računa, ali i mjesto izdavanja računa. Stoga se preciziraju dijelovi računa: numerički broj, oznaka poslovnog prostora i broj naplatnog uređaja.

Članci 13. i 14.

S obzirom da se za provedbu fiskalizacije mora nabaviti certifikat koji se koristi isključivo za ove namjene, a koji izdaje Financijska agencija, obveza vođenja Evidencije obveznika fiskalizacije prebacuje se na Financijsku agenciju.

Članak 19.

Prijedlogom zakona bila je propisana obveza dostave dnevnog izvješća, koji je u stvari bio kontrolni zbroj svega već ranije dostavljenog kroz pojedinačne račune. Kako bi se smanjila potreba dostavljanja kontrolnih podataka izbacuje se potreba dostave dnevnog izvješća. Međutim sastavni dio dnevnog izvješća bio je i podatak o poslovnicama i njihovom radnom vremenu i radnim danima. Kako je praćenje u fiskalizaciji svedeno na poslovni prostor nekog OIB, dnevno izvješće zamijenjeno je porukom o poslovnicama koja se dostavlja jednom, a nakon toga po potrebi samo kod promjene.

Članak 23.

Propisan je postupak provedbe fiskalizacije za područja na kojima nije moguće uspostaviti vezu za razmjenu podataka. Prema dostupnim podacima svega 5% Republike Hrvatske nije pokriveno vezom te se za obveznike koji posluju upravo na tim područjima propisuje

postupak provedbe fiskalizacije na način za male obveznike fiskalizacije. Nemogućnost uspostave veze dokazuje se potvrdom HAKOM-a.

Uz članke 28. i 29.

U skladu s tumačenjem uz članak 1., ovim se člancima propisuje poslovanje u gotovini između obveznika fiskalizacije. U bitnom se propisuje iznos od 5.000,00 kuna koliko se može plaćati u gotovini te iznos blagajničkog maksimuma kojim se propisuje koji iznos prikupljene gotovine obveznik može zadržati u blagajni bez obveze pologa na račun.

Članak 30.

Omogućuje se Poreznoj upravi da izvrši pečaćenje – zabranu rada obveznicima fiskalizacije koji ne provode postupak fiskalizacije.

Članak 39.

U posljednjem članku promijenjene su odredbe o stupanju na snagu Zakona. Prema promijenjenim odredbama o stupanju na snagu Zakona omogućeno je da određene odredbe stupe na snagu osam dana od dana objave Zakona u Narodnim novinama, dakle prije stupanja na snagu samog Zakona. Tada na snagu stupaju: odredba koja se odnosi na ovlast ministru financija da donese pravilnik potreban za provedbu Zakona te odredba da HAKOM može izdati potvrdu da obveznik fiskalizacije stvarno posluje na području na kojemu nije moguće uspostaviti Internet vezu te će stoga za razliku od općeg postupka fiskalizacije, fiskalizaciju provoditi kao mali obveznik fiskalizacije. Potreba da ove odredbe stupe na snagu prije proizlaze iz potrebe prilagodbe i spremnosti da obveznici fiskalizacije stvarno i mogu u skladu sa stupanjem na snagu Zakona u cijelosti početi provoditi postupak fiskalizacije. Kada ove odredbe ne bi stupile na snagu ranije, ministar financija ne bi mogao donijeti pravilnik prije početka obveze fiskalizacije, a pravilnikom se upravo razrađuju tehnički detalji provedbe fiskalizacije, koje obveznicima fiskalizacije moraju biti poznate kako bi se spremili da po stupanju na snagu Zakona 1. siječnja 2013. godine počinju izvršavati fiskalizaciju izdavanja računa. Isto tako obveznici koji posluje na području na kojem nije moguće uspostaviti Internet vezu za razmjenu podataka tu činjenicu moraju dokazati prije 1. siječnja 2013. godine, jer bi u protivnom trebali započeti fiskalizaciju tog dana.

VI. PRIJEDLOZI I MIŠLJENJA NA PRIJEDLOG ZAKONA KOJE PREDLAGATELJ NIJE PRIHVATIO, S OBRAZLOŽENJEM

Tijekom plenarne sjednice iznijeti su i neke primjedbe koje nisu prihvaćene. U nastavku navodimo bitne primjedbe te razloge zašto iste nisu prihvaćene.

U raspravi se postavilo pitanje zašto se obveza fiskalizacije nameće velikim poreznim obveznicima koji radi cjelovitosti sustava moraju imati provedeno evidentiranje svakog izdanog računa. U dijelu navedene primjedbe ističemo sljedeće. Ovim Zakonom propisuje se obveza fiskalizacije za sve obveznike fiskalizacije, odnosno za fizičke osobe obveznike poreza na dohodak po osnovi samostalne djelatnosti iz članka 18. Zakona o porezu na dohodak, te za pravne i fizičke osobe koje se smatraju obveznicima poreza na dobit prema članku 2. Zakona o porezu na dobit, bez obzira na njihovu veličinu. Intencija ovoga Zakona je

osigurati efikasan nadzor evidentiranja prometa u gotovini stoga se obveza fiskalizacije nameće svima koji posluju gotovinom bez obzira na veličinu.

Primjedbe su upućene i na moguće troškove koje će obveznici fiskalizacije imati da se prilagode potrebama provedbe fiskalizacije. Prema odredbama ovoga Zakona za obveznike fiskalizacije uvodi se obveza izdavanja računa putem prilagođenih elektroničkih naplatnih uređaja, što će za neke obveznike fiskalizacije značiti obvezu nabavke uređaja, dok će za one koji već imaju uređaje, podrazumijevati samo nadogradnju istih u svrhu provođenja postupka fiskalizacije. Ovisno o tome, razlikovat će se predviđeni trošak za potrebu provođenja postupka fiskalizacije. Osim toga, Zakonom se za male porezne obveznike ne zahtijeva izdavanje računa putem elektroničkih naplatnih uređaja, već se fiskalizacija provodi izdavanjem unaprijed ovjerenih računima, čime se ne stvaraju dodatni troškovi uspostave ovoga sustava.

Glede primjedbi koje se odnose na sumnju u spremnost Porezne uprave da prati postupak fiskalizacije na propisani način te na spremnost obveznika da se prilagode fiskalizaciji te s time i na potrebu odgode početka primjene Zakona o fiskalizaciji navodimo sljedeće. Ministarstvo financija - Porezna uprava u postupku je izgradnje i uspostavljanja sustava potrebnog za provođenje postupka fiskalizacije u prometu gotovinom te će biti spremna sukladno Zakonom predviđenim rokovima. Napominjemo da se već u ovom trenutku provodi testiranje sustava. S druge strane za obveznike je predviđeno etapno uvođenje upravo da im se ostavi dovoljno vremena za prilagodbu.